GAZETA KRAKOWSKA

Nro 83.

z KRAKOWA dnia 16 PAŹDZIERNIKA 1825 roku w NIEDZIELĘ

Z Warszawy d. 8 Października.

JO. Xiążę Drucki-Lubecki, Minister Prezyduiacy w Kommissyi Rządowey Przychodów i Skarbu, powrócił dnia onegdayszego wieczorem do tuteyszey stolicy.

W Imieniu Nayiaśnieyszego
ALEXANDRA I.
Cesarza Wszech Rossyy, Króla Polskiego
XIĄŻE NAMIESTNIK KRÓLEWSKI
w Radzie Stanu.

Maiąc sobie przez Kommissyią Rządową Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego przedstawioną pod dniem 16 Sierpnia r. b. Nro 10,959 potrzebę urządzenia Lasów w dobrach Poiezuickich do funduszu Edukacyynego należących, w possessyi wieczystey uprzywileiowanych posiadaczy tychże dobr zostaiących, na poręby roczne wedle prawideł przyiętych do uregulowania Lasów w dobrach Rządowych;

Zważywszy: że zamiar ten nie sprzeciwia się Konstytucyiom Polskim w latach 1775, 1776, $\frac{1788}{1789}$ i 1793 względem rozrządzenia dobrami Poiezuickiemi zapadłym, oraz Dekretowi Króla Jmci Saskiego Xięcia Warszawskiego z dnia 14 Grudnia 1812 roku i Dekretowi Nayiaśnieyszego Pana z dnia 29 Września (11 Października) 1816 roku;

Zważywszy: że wszelki z porębów rocznych porządnie wyrachowany pożytek leśny, w niczem się dla posiadaczy wieczystych nie ograniczy, owszem iak doświadczenie uczy, z porębów rocznych większy zawsze okazał się leśny pożytek, iak bez porębów;

Zważywszy daley: że fundusz Edukacyyny nie będzie żądał z tego źródła żadnego powiększenia kanonu dotychczas przez posiadaczy wieczystych opłacanego i że ewikcyie *pro non desolando fundo et rite pendendo censu*, przez posiadaczy dóbr stawiane, staną się zarazem rękoymią zachowania w porządku rocznych porębów; Postanowiliśmy i stanowiemy:

Artykuł 1. Wszelkie bory, lasy i zarośle w dobrach Poiezuickich do funduszu Edukacyynego należących znaydu-

iące się, maiąbydź pomierzone i na poręby roczne uregulowane, podług prawideł przyiętych do urządzenia lasów w dobrach Rządowych.

Art: 2. Pomiar i uregulowanie na poręby roczne borów i lasów w dobrach Poiezuickich znayduiących się i do użytku wieczystych posiadaczów tychże dóbr w zupełności zostawionych, odbędzie się kosztem respective tych posiadaczy dóbr do których takowe bory i lasy należą.

Art: 3. Wykonanie ninieyszego Postanowienia, które w Dzienniku Praw ma bydź umieszczone, Kommissyi Rządowey Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyyney dnia 6go Września 1825 r.

(podpisano) *Zaiączek.*

Minister Wyznań i Oświecenia:
(podp:) San: *Grabowski.*

Radca Sekret: Stanu, Jenerał Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z *Oryginałem*:
Radca Sekret: Stanu, Jenerał Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z *Wypisem*:
Zastępca Ministra Sprawiedliwości,
Radca Stanu, M. *Woźnicki.*
Za Sekretarza Jeneralnego
Szef Bióra: K. *Hoffmann.*

Sale Ratusza Głównego napełnione są codziennie publicznością przybywaiącą oglądać płody przemysłu kraiowego na widok publiczny wystawione. Pomimo pomnażaiącey się liczby tychże cą chwila, iuż znayduiącey się zdolne zwrócić na siebie uwagę publiczności i przekonać iak znakomite przemysł wszelkiego rodzaiu w kraiu naszym uczynił postępy. Ktokolwiek miał sposobność zwiedzenia Królestwa i bliższego zastanowienia się nad wzrotem rożnego rodzaiu przemysłów, ten niewątpliwie utwierdzi się w przekonaniu, że niemasz trudności, ktoryćhby gorliwość wyrachowana i korzyść własna przezwyciężyć nie zdołały. Wznoszące się miasteczka nasze pracowitym napełnione ludem rodzą w sercu pocieszaiące i przyiemne uczucia; ruch, zamożność, porządek, handel tworzą się pod skrzydłami przemysłu, który dobroczynny Rząd opieką swoią ośmiela. Kto widział miasta Rządowe np. Zgierz, Łodź, Gąbin, Gostynin, Koło, Turek, Częstochowę przed trzema laty, a teraz ie zobaczy, musi się zdumieć nad trudnym do uwierzenia onychże postępem, bo prawie cudownym sposobem powstały. Woiewództwa Mazowieckie i Kaliskie składaią iuż teraz różną od reszty kraiu całość i naylepszym są dowodem, że w czasach dla rolnictwa krytycznych są nowe źródła intraty otwarte, bo Opatrzność nadawszy człowiekowi zdolność do pracy, połączywszy iego istnienie z tysiącznemi potrzebami, pomyślała zarazem i otem, żeby mu zdolność zaspokoienia tychże potrzeb zostawić.

Ile rozliczne gałęzie przemysłu naszego pawstały to naylepiey, z wystawy iego dzieł okazuie się. Zyczyćby należało, żeby wszystkie zakłady przemysłowe na tego rodzaiu wystawę dzieła swoie przesyłały byłby zbior encyklopedyczny udoskonaleń industryynych, który naylepiey przekonałby tych, co istnieiącym iuż rzeczom ieszcze nie wierzą, iak płonne w tey mierze są ich powątpię-

wania, i iak bezzasadna nieufność; byłby zarazem naystósownieyszy środek ustalenia i znaczenia znakomitszych fabrykantów, których pomyślność od reputacyi zależy. Zdaie się (bo dla braku dotąd katalogu sądzić o tem z pewnością trudno) że naywięcey płody w stolicy wyrobione na wystawie tegoroczney znaydaią się, te zaś, które po Woiewództwach się rodzą, nie pomnożyły tego świetnego szeregu. Z pomiędzy wyrobów wełnianych mianowicie sukna, prócz wyrobów fabryki Warszawskiey widzieć się daie sukno fabryki Pana Rephena z Kalisza, która znakomite w naszym kraiu mieysce zaymuie i codziennie do wyższego podnoszona iest rzędu przez zamożnego przedsiębiercę, lecz sukna z fabryk innych równie znakomitych, jako to: JPana Harrera z Sieradza, Fidlera z Opatowka, Neuvilla z Wielunia, Langego z Przedborza etc. ect. ect., widzieć nam się nie dało, co bydź może poźniey ieszcze nastąpi. Gałęź ta przemysłu naymocniey nas interessuiąca, bo niezbędnym potrzebom życia dogadzaiąca, nie wymowne w kraiu naszym iuż uczyniła postępy; oczekuiemy w krótce równego stopnia doskonałości po wyrobach płóciennych, które iuż w wielu mieyscach, iako to: w Łodzi w Woiew: Mazowieckiem, Kamienicy Polskiev i Pobranicach Woiew: Kaliskiem, Opolu Woiew: Sandomierskiem i t. d. znakomitego doszły stopnia. Szkoda, że tychże wyborów wystawa tegoroczna dotychczas nie obeymuie.

Prócz powyższych przedmiotów zwracaią na siebie uwagę płody rozmaitych innych kunsztów, iako to: Forte pian fabryki Pana Hohenhauzera; zegar graiący roboty Pana Krantza; rozmaite pióra fabryki Pana Dabasse tę maiące zaletę, iż po większey części przez sieroty Warszawskie wyrobione zostały; kwiaty sztuczne wyrobione przez Panią Chovot i Lotha, waza srebrna roboty Pana Lilpopa, rozmaite kryształy z fabryki PP. Knaute i Hordliczki, i rozliczne wyroby chemiczne z fabryki PP. Hartmana i Kiiewskiego. Muśliny, ptifenie i perkaliki z fabryk Marymontskich, wyroby rękawicznicze Grossa z Warszawy i Sibolda z Kalisza, kobierce z fabryki Warszawskiey, machina eleskrtyczna i waga roboty Pana Magdańskiego, naczynia ogniotrwałe z Radzieiowickiey fabryki i t. p. Trudno wyliczyć wszystkie płody na bliższy rozbiór zasługuiące, my tylko w tey myśli o nich wspomnieliśmy, żeby okazać, że szkodliwe o przemyśle naszym mniemanie zniknąć musi, obok przekonywaiących dowodow iego postępu.

Ze Lwowa d. 10 Października.

N. Pan raczył zwołać Seym w Galicyi na dzień 17 Października r. b. następuiącym Uniwersałem:

"My Franciszek Pierwszy, z Bożey Łaski Cesarz Austryiacki, Król Jerozolimski, Węgierski, Czeski, Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii Galicyi, Lodomeryi i Illyryi; Arcyxiąże Austryiacki, Xiążę Lotaryński, Salcburski, Styryyski, Karyntyi, Karnioli, Wyższego i Niższego Szląska; Wielki Xiążę Siedmiogrodzki; Margrabia Morawski, Uxiążęcony Hrabia Habsburski i Tyrolski i t. d. i t. d.

"Wszem w obec i każdemu z osobna, wiernym Nam miłym i w powsze-

chności wszystkim poddanym stanu: Prałatów, Magnatów, Rycerstwa i Mieszczan w Naszych Królestwach Galicyi i Lodomeryi wraz z Bukowiną, oświadczamy Łaskę Naszę Cesarską Królewską, i oraz nayłaskawiey oznaymuiemy, że z ważnych, dobra pospolitego, tyczących się powodow, skłoniliśmy się zwołać Seym powszechny w tych Królestwach i takowy na dzień Siedmnasty Października r. b. przeznaczamy.,,

"Aby więc ten Seym w należytem postępowaniu ku pożądaemu wzrostowi tak tych Królestw, iakoteż powszechnego dobra mógł zmierzać i osiągnąć cel i koniec zamierzony: przeto wiernym Nam i nayposłusznieyszym Stanom Królestw Galicyi i Lodomeryi, tudzież i Bukowiny, wszem w obec i każdemu z osobna nayłaskawiey i nieodzownie zalecamy, by na dzień wyżey wyznaczony, a to w wieczór wprzód we Lwowie znaydowali się, a potem w dniu następnym z rana w mieyscu przez Nasze Prezydyium kraiowe rzeczonych Królestw wyznaczyć się maiącem, pewnie i niezawodnie zebrali się, tamże propozycyy Seymowych i co Naszem Imieniem przełożyć zlecimy, z nayuniżeńszem posłuszeństwem wysłuchali, a przyiąwszy to wszystko do wiernych serc swoich, takowe powzięli postanowienie, iakiego Nasze oraz w powszechności Królestw Galicyi i Lodomeryi wraz z Bukowiną i ich własne potrzeby wymagaią, i iakieby odpowiedziały nayłaskawszemu zaufaniu, ktorego ninieyszem nowy wam dowod daliśmy.,,

"A chociażby którzy z wiernych Nam i nayposłusznieyszych Członkow Stanowych dla ważnych przeszkod znaydować się nie mogli, obecni iednak zupełną moc stanowienia mieć będą, a nieobecni równie, iak obecni dopełnić to wszystko obowiązani będą.,,

"Nasze zaś Królewskie miasto Lwów, podług Konstytucyi Stanowey, stósowną liczbę Osób dostatecznie umocowanych na pomieniony Seym posłać ma.,,

"Dan w Naszem Cesarskiem głównem i rezydencyionalnym mieście Wiedniu dnia 5 miesiąca Września w roku 1825tym, Panowania Naszego trzydziestym czwartym.,,

"FRANCISZEK.,,

(L. S.) Franciszek Hr. *de Saurau* Naywyższy Kanclerz.

Karol Hr. *de Chotek.*

Za naywyższym J. C. K. Mości własnym rozkazem:

"Karol *de Widmann.*,,

Z Paryża d. 30 Września.

D. 9 Października opuści Król St. Cloud i ziedzie na mieszkanie do Paryża.

Xżę Wilhelm Brunświcki, brat panuiącego, odwiedził J. K. M.

W południowey Francyi rozpoczął się iuż zbior wina, ktorego iest więcey blisko o trzecią część od roku zeszłego.

Onegday wszedł człowiek do kawiarni Luxemburg, i usiadłszy u stolika, kazał sobie razem 8 filiżanek kawy podać. Ta osobliwość ściągnęła do niego tak wiele ludzi, iż gospodarz prosił go, aby się oddalił. Dotąd wyprożnił 20 filiżanek.

P. Simonard w Marselii czynił doświadczenie wynalezioney przez siebie machiny do ciągnienia ciężarow pod wodę ktore bardzo pomyślnie wypadło. Nim wynalazca swoią machinę powiększy,

wyrobić sobie chce patent na lat 30. Potem zamyśla zbudować iednę na Rodanie, która uniesie 4000 cetnarów i w 6 dniach przybędzie z Awenionu do Lionu.

Król Portugalski wyniosł wnuka Barona Hyde de Neuville na granda Portugalskiego.

Rząd Haitański polecił swoim deputowanym, aby o całkowitą pożyczkę układali się z P. Ternaux.

Kolosalny 18 stop wysoki posąg Ludwika XIV, który w Lionie będzie postawiony, powieziony tam iutro zostanie; przewoźnicy spodziewaią się stanąć tam z nim w dni 20.

Paziowie Króla Bawarskiego popłynęli na parowym statku do Rouen i Hawru.

Tuteysza hypoteczna kassa ofiarowała Prezydentowi miasta Salins dla pogorzelców kredyt na 3 mill. Fr.

Rycina wystawiaiąca śmierć Napoleona, odrysowana przez iednego z uczniów Dawida, iest tu teraz bez przeszkody policyi publicznie sprzedawana.

Spiewy Maryi Stuart, które po straceniu tey Królowey przez iey przyboczną Damę do Douai przywiezione zostały, znayduią się teraz w ręku P. Drubai w Cambrai. Drukowane one były z pięknemi rycinami w r. 1574 i oprawne są w czerwoną skorkę z pozłotą. Tytuł i początkowe zgłoski są czerwono drukowane. Brakuie w niey kilka kart. Na końcu znayduie się napis: że ta xiążka należała do nieporownaney Maryi Stuart, Królowey Szkockiey. Posłana iey była z Francyi podczas iey więzienia.

P. JJ. Gordes wydał pismo za obroną wiary Reformowanych, którego sprzedarz przeznaczył na wsparcie pogorzelców w Salins.

Okręt Junona z Haity płynący zawinął d. 27 b. m. do Hawru, którego ładunek składa się z kawy.

W Basseterre na Guadelupie okropny wicher w d. 26 Lipca obalił trzy piąte części tameczuych domów, przy czem zginęło 150 ludzi.

Niektóre z pism naszych donoszą, że Austryia rozciąga w Dalmacyi i Fryolu kordon woyskowy przeciw morowemu powietrzu, które w niektórych okolicach Morei grassuie.

Słychać, iż związek za Grekami odwoła Jenerała Roche, a przynaymniey wyśle w tych dniach osobę z zleceniami do tymczasowego Greckiego rządu do Napoli di Romania.

Z Madrytu d. 20 Września.

Król ciągle bawi ieszcze w zamku Jldefonso. Nowy Poseł północney Ameryki Everett miał u niego wstępne posłuchanie. W przemowie do Króla wyraził, iż ma zupełne pełnomocnictwo do zagodzenia zachodzących pomiędzy obiema rządami sporów. Monarcha odpowiedział mu łaskawie. P. Everett stawiony potem był przed Królową i Infantami.

Niedawno przybyła tu z Francyi osoba udała się zaraz z swoim sekretarzem do Jldefonso. Sądzą, że iey poselstwo tycze się południowey Ameryki.

Utworzenie doradczey junty sprawiło tu przyiemne wrażenie i zachodzi wdzięczność Ministrowi, który na tę myśl trafił. Wybor iey członków okazuie, iż rząd zaymuie się poiednaniem stronnictw. Prezesem tey junty iest Ca-

stannos, maiący 65 lat, posiadaiący wiele znaiomości świata, ale bez stałego charakteru. Jest nieprzyiacielem Inkwizycyi. Odpowiedzi iego są żywe i rozsądne. Członkami są: Arcybiskup Mexykański, X Ponte, kapłan wielkich talentów, maiący 48 lat i był przez niejaki czas Vicekrólem Nowey Hiszpanii. Należał do zawartey z Iturbide w Iguala umowy, i udał się po odstrychnieniu Mexyku przez Francyią do Hiszpanii, gdzie od dwóch lat bawi. Jest on wujem Ministra Colomarde. Hr. Guaqui, urodzony w Peru, maiący 52 lat. Arcybiskup Saragossy, gorliwy obrońca dawnych instytucyy. Znany Oyciec Alameda, który wydawał gazetę w Buenos-Ayres. Był potem członkiem tayney rady, a w r. 1820 oddalił się na wieś. Po zwaleniu konstytucyi obsypany był względami. Jenerał porucznik Venegas, maiący 60 lat, posiada wielkie nauki i znaiomość polityki. Był dawniey Wielkorządcą Kadyxu, Vicekrolem Mexyku i nakoniec Jenerałem kapitanem w Galicyi. Należy on do ludzi umiarkowanych. Pięćdziesiąt trzechletni Morski dowódca Pilon iest za absolutną Władzą. Rivas, maiący 60 lat, nieposiada żadnych talentów. Siedemdziesiątletni Merin, znany iest z rzetelności i iako stronnik dawnego rządu. Heria, Radca Kastylii, podobnież myślący iak poprzedzaiący, ma 60 lat. Bruno Vallerino, maiącemu przeszło 60 lat, przypisuią wielką dumę, i razem tchórzostwo. Pięćdziesiątletniemu Parga niezbywa na dobrey chęci, ale brakuie tęgości. Elola, maiący 48 lat, zdatny iest na Ministra skarbowego. Pinella iest przyiacielem pracy i dobra publicznego.

Zmarły d. 10 b. m. Biskup Mechoacanu zostawił bardzo interessuiące rękopisma względem południowey Ameryki.

Pleban Solera, który był na wygnanie do klasztoru odwieziony, został ztamtąd do tuteyszego więzienia sprowadzony.

Dowiaduiemy się z Koruny (d. 14 b. m.), że wyprawa z Ferolu do Hawanny ieszcze nie odpłynęła. Na przewozowe okręty władowano mnóstwo wszelkiego rodzaiu strzelby i dział. Liniiowy okręt Guerrero, 2 fregaty, 3 korwety i 3 brygi poprowadzą tę wyprawę. Dopiero po iey odpłynieniu Jenerał kapitan Eguia opuści Ferrol.

W Barcelonie panuie nayzupełnieysza spokoyność: Jenerał kapitan Campo Sagrado żyie z dowodcą Francuzkim, Vicehrabią Reiset, w naylepszem porozumieniu.

Mowią, iż żyiący zagranicą znakomity dyplomatyk, Kawaler Labrador, otrzyma pozwolenie do powrotu.

W osadzie naszey Porto-Rico burza d. 26 Lipca zburzyła zupełnie miasto San-Juan; 371 zwłoków wydobyło z pod gruzów. Pierwszy to raz spotkało tę wyspę takie nieszczęście.

Z Londynu d. 25 Września.

Okręty Ariel i Beagle maią zlecenie odrysować brzegi południowey Ameryki i drogi Magelańskiey.

Kapitan Dundas mianowany iest dowódcą fragaty, która w Portsmut dla zagraniczney służby uzbroioną została.

Podczas tegoletnich upałów okazała się tu i w Falmut biegunka, która iednak w niewielu tylko przypadkach była śmiertelną. Lecz zato ospy natural-

ney więcey padło ofiar, na którą nie rachuiąc szpitalów, w samem miesiącu Lipcu umarło tu 115 osób.

Pan Belsham, właściciel traktierni Gordon, wynalazł sposob odjęcia gazowemu oświeceniu tak dymu, iako też fetoru.

Prezydent Boyer uwolnił od woyska Haitańskiego 40,000 Murzynow, oddaiąc ich rolnictwu.

Dowiaduiemy się z Baltimore, że większa część uwięzionych w Paraguaiu z rozkazu tamecznego Prezydenta, Doktora Francia, cudzoziemców przybyła do Buenos-Ayres. Niektórzy z nich opowiadaią cudowne rzeczy o Doktorze Francia; zarządza wedle upodobania życiem i maiątkiem ludzkiem, i bez przekonania sądowego każe tuzinami ludzi tak wróble dusić.

Otrzymaliśmy tu gazety z Bogota do 14 Lipca. Czytelników Angielskich, którzy przyzwyczaionemi są prawie w tym samym dniu czytać spory parlamentowe, w którym zachodziły, zadziwić zapewne że wspomnianey gazecie znaydą dopiero spory zaszłe w Kolumbiyskim Kongressie dnia 18 Lutego. Widać zatem, że upołudniowych Amerykanów konstytucyia reprezentacyyna znayduie się ieszcze w kolepce. Dotychczasowy Viceprezydent Jenerał Santander, będzie zapewne, iak list pod dniem 19 Lipca wyraża, na nowo obrany, ponieważ uznany iest w Kolumbii za nayb egleyszego męża stanu. Powrot Boliwara do Bogota ieszcze nie zaraz nastąpi, gdyż teraz urządza wyższe Peru. Przybyli z Londynu do Bogota górnicy i inżynierowie, udali się do kopalni.

Brazyliyski Admirał podał dnia 16go Lipca Ministrowi spraw zagranicznych Rzpltey Buenos-Ayres w imieniu Monarchy swoiego przełożenie względem zaburzeń w Banda Oriental, które przypisuiąc podniecaniu Buenos-Ayres, żada dokładnego wyiaśnienia. Rzeczony Minister, P. Garcia, w odpowiedzi, zażądał nim wdżć się z nim może w układy udzielenia sobie pełnomocnictwa, aże to uznał dla kraiu swoiego za niedogodne, oświadczył mu, iż w żadne w dyplomatyczne układy nie wchodzi, dodał iednak, iż Rzpltey zaprzecza twierdzeniu, iakoby podnieciła powstanie w Monte-Video; owszem oddawna podała na piśmie żądanie do rządu Brazyliyskiego, iż chce z nim wniyść w przyiacielskie stosunki. — Dnia 18 Lipca 400 Indyianów wpadło do tey prowincyi, lecz zostali natychmiast odpartemi. — 300 Brazyliianow, ktorzy przebyli rzekę Negro, dla udania się przeciw El Perdodo, zostali od oddziału woyska Niepodległych Bandy Orietal zupełnie rozproszonemi. — Rząd Buenos-Ayres przedsiębierze naydzielnieysze środki do obrony swych granic, na co ma pół milliiona dolarów wyznaczonych.

— Dnia 27 —

Xięztwo Klarencyi przybyli tu w ostatnią sobotę z Antwerpii i zaraz do swego mieszkania w Buschy poiechali.

Lord Paget przybył tu z pismami od P. Stuarta z Rio-Janeiro. Ostatni miewa częste naradzenia z Brazyliyskim Ministrem spraw zagranicznych, których osnowa dotąd niewiadoma.

W sobotę byli Ministrowie przez 3 godziny zgromadzeni, a dziś w południe znowu maią naradę.

Gazeta Morning-Herald zapewnia,

iż na ostatnich gabinetowych radach była rzecz o żądaney przez Greków protekcyi Angielskiey, i że zasięgniono ustnie wiadomości od Lorda Strangford, ktory wkrótce do Petersburga wyieżdza, o politycznych widokach Porty i Rossyi.

W Lutym r. z. Kapitan Owen zarzucił kotwice pod wyspą Moubassa (przy wschodnim brzegu Afryki) dla nabrania świeżey wody. Port zamknięty był przez okręty Jmana Moskatu. Znakomitsi mieszkańcy zaprowadzili P. Owen do zamku i prosili o pozwolenie oddania się pod opiekę Angielską i zatchnięcia bandery Angielskiey, co Kapitan Owen do postanowienia J. K. Mci wstrzymał. Zostawił tam iednak porucznika i nieco ludzi. Dotąd prowadzono tam dosyć znaczny handel gumą i kością słoniową. Położenie tey wyspy iest nader dogodne do zatamowania handlu niewolnikami, który naywięcey przez tameczne wody był prowadzony. Leży ona pod 4 stopniem i 3 strychami południowey szerokości i pod 39 stopniem i 41 strychami wschodniey długości od Greenwichu, ma 3 mile Niemieckie obwodu, i iest tylko o 580 kroków od stałego oddaloną, na który podczas ubytku wody piechotą przeyść można. Dwie rzeki schodzą się w tem mieyscu. Grunt iest wysoki i urodzayny. Należała ona dawniey do Portugalczykow, którzy w r. 1720 przez Arabów wypędzonemi zostali; z wystawionych przez Portugalczyków warowni widać iuż tylko szczątki. Oprócz Chien niwidać na tey wyspie żadnego drapieżnego zwierza. Mieszkańcy są mieszańcami z Arabów i Sotschilów; prowadzą handel z Wanekas. To nabycie mogłoby bydź nader ważnem dla Anglików, zwłaszcza gdy rozszerzą się odkrycia wewnątrz Afryki.

Major Clapperton i Kapitan Denham w ostatniey swey podroży przez Afrykę zatrzymali się w kraiu i stolicy ludu, który różni się od innych Afrykańskich ludów; twarzy iest wprawdzie czarney, ale nie murzyńskiey; ma wzrost wysoki i włosy długie; Angielscy wędrownicy przypatrywali się obrotom 7000 dobrze uzbroioney i na pułki podzieloney jazdy, z którey 6000 miało pancerze, a reszta zupełnie Rzymską zbroię. Mieszkania tego ludu są wykwintne, a postępowania dosyć obyczayne. Zdaie się, że to są szczątki Numidiaaów, którzy przy zdobyciu państwa przez Rzymian uciekli za gory. PP. Clapperton i Denham przyrzekli nam dokładnieyszy opis tego odkrycia.

Trzy kompaniie Angielskie do obrabiania kopalni Mexykańskich, obrały oddzielne drogi dla dopięcia celu swoiego. Kompaniia Real del Monte, która zadzierżawiła obszerne kopalnie Hr. Regla, użyć chce parowych machin, które iuż pod brzegi Mexyku przybyły, i na przyszłą wiosnę rozpocznie roboty. Angielsko-Mexykańska kompaniia, którey kopalnie powiększey części w Guanaxuato leżą, używa tylko zwyczaynych w Mexyku machin, i za ich pomocą wyciągaią z szychtu Valenciana co tydzień po 10,000 beczek wody. Ośm takich machin są dzień i noc czynnemi, i u każdey znayduie się po 12 koni, ktore są co 6 godzin odmieniane. Połączona Mexykańska kompaniia, na którey czele znayduie się Minister spraw zagranicznych Alaman, używa tylko do obrabiania kopalni zwyczaynych w kraiu sposobów. Oprocz trzech tych wielkich kompaniy znay uią się ieszcze 3 czyli 4 pomnieysze. Skutek połączonych tych prac da się pewnie za kilka lat w Europie uczuć.

DODATEK DO N.ro 83. GAZETY KRAKOWSKIEY

z KRAKOWA dnia 16 PAŹDZIERNIKA 1825 roku w NIEDZIELĘ.

— Z Krakowa. —

Towarzystwo Nauk z Uniwersytetem Jagiellonskim złączone święcąc uroczyście tegoroczne Szkół otwarcie, iako też pamiętną rocznicę zaprowadzenia Konstytucyi od Trzech Nayiaśnieyszych Protektorów wolnemu Miastu nadaney; odprawi na dniu 18 m. i r. b. w Amfiteatrze Gmachow Nowodworskich o godzinie iedenastey przed południem Posiedzenie publiczne w niżey opisanym porządku:

Kollega Antoni Matakiewicz zagaiwszy uroczystość wynurzeniem wdzięczności uwielbiaiącey Opiekę Wielkich Monarchów; czytać będzie rozprawę o teoryi, przedawnienia w prawodawstwie Kryminalnem.

Sekretarz Towarzystwa zamknie posiedzenie poematem obeymuiącem Jedenasty i ostatni Obraz Sali Jagiellońskiey.

Dan w Krakowie d. 15 Paźdz iern: 1825.

P. Czaykowski

Sekr: Tow: Nauk.

Z Wiednia d. 5 Października.

Lubo przy przypadaiących wczoray Imieninach Nayłaskawszego naszego Monarchy, mieszkańcy stolicy niemieli szczęścia złożyć mu hołdu swey przychylności i wierności, dzień ten był iednak tak tu iak w całey Monarchii w cichości uroczystemi nabożeństwy, czynami dobroczynności i gorącemi modłami o naypomyślnieysze powodzenie i długie życie nayukochańszego Monarchy obchodzony. W wieczor w teatrach stolicy przy rzęsistem oświeceniu odśpiewana została ulobiona pieśń ludu: " Boże zachoway Cesarza Franciszka! &c." przy navszczerszych życzeniach licznie zebraney publiczności.

Z Rzymu d. 20 Września.

Kamera Apostolska zakupiła piękną na granicy Toskańskiey leżącą posiadłość Farnese. Nabycie to iest razem dobrodzieystwem dla byłego właściciela, którego maiątek przez różne okoliczności zniszczony został.

Za popłynionemi przodem korwetą Chrystyna i fregatą Handel, udała się z Genui cała Sardyńska eskadra, z którą płyną 4 przewozowe okręty na których znayduią się Konsulowie i inni ajenci w

miastach nad brzegami Barbareskiemi mieszkać maiący z zwykłemi dla tamecznych rządow podarunkami. Korweta Chrystyna popłynęła przodem dla zagodzenia sporow z Beiem Trypolu.

Od brzegów Menu d. 28 Września.

N. Cesarz Austryiacki posłał Xięgarzowi Engelmann na dowód ukontentowania swoiego z przesłania sobie paradnego wydania odmalowanych widoków rozwalin zamku Heilbergskiego i zachęcenia go do dalszych tego rodzaiu przedsięwzięć, wielki medal złoty przez Posła swoiego w Karlsruhe. N. Król Pruski udarował z takiegoż powodu rzeczonego Xięgarza także złotym medalem.

Wielki Xżę Hesko-Darmstadski udzielił Baronowi Rotschild, który posiadał iuż kawaleski krzyż orderu W. Xięztwa, komanderski tegoż orderu.

Xżę San Fernando przybył d. 26 b. m. do Frankfortu.

Dyrektor Senkenbergskiego towarzystwa Badaczów natury w Frankforcie, Doktor Cretzschmar, oznaymił w iedney z tamecznych gazet pod d. 24 Września co następuie: " W tey chwili odebrałem list od mego przyiaciela Rüppel z Kairu pod d. 25 Lipca, w którym donosi mi o szczęśliwem swoim powrocie z Kurdesanu, co zapewne wszystkich badaczów natury bardzo ucieszy. Pomiędzy 106 ssącemi zwierzętami, które z tego pamiętnego kraiu przywiozł, znayduią się 3 Giraffy znaczney wielkości, i ieden szkielet tegoż zwierzęcia. Ptastwo w znaczney ilości i inne zwierzęta z resztą zbiorow przybyły iuż do Kairu, i nadeydą tu przy końcu r. b. ,,

Xiążęta Pruscy Wilhelm i Karol (synowie N. Krola) przybyli z swoiemi orszakami d. 26 b. m. w powrocie z Bruxelli do Kassel i nazaiutrz udali się w dalszą drogę do Berlina.

Od granic Tureckich d. 22 Września.

Uszli przed rokiem na Archipelag i do Morei z Kandyi Grecy, dowiedziawszy się, iż bracia ich na nowo przeciw Turkom powstali, postanowili powrócić na Kandyią i rząd Grecki dostarcza im okrętów. Na ich czele znayduie się Charmoulis, pochodzący z naypierwszey rodziny na Kandyi, który podczas zaięcia tey wyspy przez Mahometanów, dla uratowania wielkiego swoiego maiątku, przeszedł do Mahometanismu, ale wkrotce potem powrócił na łono kościoła Greckiego.

Z Alexandryi piszą pod dniem 18 Sierpnia: że Kapitan Grecki Kanaris usiłował dnia 10 b. m. zapalić stoiące w tamecznym porcie w liczbie około 500 okręty palnym statkiem, przez co byłaby Alexandryia do gruntu zniszczoną; lecz nie udał się iego zamysł. Teraz okazuie się przed naszem portem Kapitan Basza z liczną flottą. Nil zdaie się znowu zmnieyszać, co wiele wpływa na urodzaie.

Reschyd Basza ściągnął do siebie odwód z Laryssy i przybrał znowu grożącą postawę pod Missolongi. Na Greckiego Jenerała Karaiskaki, który przez Cosima do Etolii wtargnął, uderzył i aż do ostatniego mieysca odparł, tudzież oddział iego woyska rozpędził zbroyną kupę pod dowództwem Zorga. Missolongi iest ciągle attakowane. Gura znayduie się w Morei i chce z Argos przez Caritena dostać się pod Tryppolizzę i uderzyć na Ibrahima Baszę.

Podczas ostatniego nocnego napadu przez Greków z Salony na obóz Turecki pod Missolongi, 12letni chłopiec uzbroiony fuzyią i pistoletami przedarł się do namiotu Seraskiera chcąc go zabić. Został schwytany i do Seraskiera zaprowadzony, który udarował go życiem. Nazaiutrz zniknął już chłopiec z obozu Tureckiego.

Teatr Narodowy.

Dziś w Niedziele dnia 16 Października r. b. w zupełnie odnowionym teatrze, daną będzie Komedya w 1 akcie z Moliera, przełożona przez F. Kowalskiego wierszem: *Małżeństwo Przymuszone*. — Po ktorey nastąpi Komedya w 1 akcie przetłómaczona z francuzkiego: *Nienawiść Kobiet*. — Zakończy widowisko Komedyo-Opera w 1 akcie z francuzkiego E. Scribe, przetłómaczona przez L. A. Dmuszewskiego: *Sekretarz i Kucharz*. Te Sztuki dane będą przy nowych dekoracyiach.

UWIADOMIENIE
O LOTERYI.

Ciągnienia

Wielkiey Loteryi w Wiedniu u Synów Daniela Coith na

DWA NAYPIĘKNIEYSZE i NAYWIĘKSZE TAMECZNE DOMY,

stoiące na placu Graben zwanym, pod L. 1122 1123 iuż nieodzownie nastąpią;

Pierwsze na dniu 17 Listopada r. b., zaś Drugie w dniu 4 Stycznia roku nadchodzącego.

Główny Trefer tey Loteryi stanowi, rzeczone dwa Domy, z których czysty dochód roczny wynosi, do Złp. 80,000 a za które, handlowy dom Synów Daniela Coith, urzędownie gwarantuie za okazaniem i odstąpieniem wygrywaiącego losu, wyliczyć natychmiast w gotowiźnie Złot: Reńsk: 300 000 w Cwancygierach, ktore na Polską monetę 1,300,000 mówię Milion Trzykroć Sto Tysięcy Złotych Polskich czynią.

Oprocz głownego Trefera, są pieniężne wygrania, po Złot: Reńsk: 50.000. 20,000. 10.000. 5000. 1000. 500. 200. 100. i tak stopniowo, aż do Złot: Reńsk: 20 w Wiedeńskiey Walucie, na 3571 losów przypadaiące.— Daley, 10,000 treferów w złocie, przeznaczone na 10,000 Freylosów czerwonych po 1000. 300. 200. 100. 50. 20. 10. 5. 2. Czerwonych Złotych i ½ Souveraind'ora w złocie, które wszystkie bez wyiątku wygrać muszą, a z których każdy graiący dostarczony mieć będzie ieden bezpłatnie, kto aż do dnia 15 Października r. b. kupi i zapłaci 10 sztuk losów czarnych, po upłynieniu zaś tego terminu, tylko przy zakupieniu sztuk 15 losów takowych. — Oprócz tego, będą na końcu wyciągnięte, 20 Premiów dla losów w obydwóch ciągnieniach nie wyszłych, każda po Złotych Reńsk: 1000 w Wied: W.

Przy pierwszem ciągnieniu, wyciągnięte będą wygrania pieniężne, po Złotych Reńsk: 50.000. 10,000. 5000. i t. d. w Walucie Wiedeńskiey, i 10.000 czerwonych Frey losów, na które wszystkie, wygrania przypadaią w złocie.

Przy drugim ciągnieniu, wygrane będą DWA DOMY i reszta pieniężnych Treferów po 20,000. 10,000. 5000. i t. d. w Walucie Wiedeńskiey. Na koniec 20 Premiów, po Złot: Reńsk: 1000 w Wiedeńskiey Walucie, na losy po obu ciągnieniach w kole pozostałych.

Los kosztuie Złot: Reńsk: 15 w W. W. Plan obszerny tey Lotteryi i losów, dostać można w Krakowie w handlu Macieia Wentzel, przy głównym Rynku pod L. 18.

UWIADOMIENIE.

Królewsko Pruski Sąd Nadziemiański Pruss zachodnich wzywa i zapozywa niniejszym wszystkich nieznaiomych Sukcesorów i Spadkobierców Józefa Jaworskiego

Ankündigung.

Von dem Königlich = Preussischen = Ober = Landes = Gericht von Westpreussen werden alle etwanigen unbekannten Erben und Erbnehmer des am 30ten December 1822 zu Sulnowo

na dniu 30 Grudnia r. 1822 w Sulnowie pod Szweciem zmarłego, który z okolicy Krakowa ma bydź rodem, i na ostatku za Ekonoma u posiadacza Dóbr Zboińskiego w Kozłowie pod Szweciem w służbie zostawał, ażeby się w przeciągu dziewięciu Miesięcy, a naypóźniey w terminie na dzień 19 Lipca r. 1826 przed delegowanym Assessorem Sądu Nadziemiańskiego JP. Fischer wyznaczonym w tuteyszym Sądzie Nadziemiańskim osobiście albo na piśmie zglosili iako Sukcessorowie zmarłego Ekonoma Józefa Jaworskiego, legitymowali i dalszego oczekiwali postępowania, przyczem tymże, tuteysi Kommissarze Sprawiedliwości Conrad, Hennig, Brandt, Glaubitz. Raabe i Goering iako Mandatariusze proponuią się.

Gdy w czasie przepisanym a osobliwie w terminie wyż oznaczonym żadne zgłoszenie z strony nieznaiomych Sukcessorów nie nastąpi, więc pozostałość zmarłego Ekonoma Józefa Jaworskiego składaiąca się z 131 Talarow w gotowiznie i z wielu aktiwow resp: 600 Talarów, 600 Talarow 197 Talarów 10 Talarów 22 srebrn: gr. 6 denarow i 120 Tal: iako Dobra bez Pana, Fiskusowi przyznaną zostanie.

W Kwidzynie d. 2 Sierpnia 1825 r.

Krolewsko Pruski Sąd Nadziemiański Pruss zachodnich.

bey Schwetz verstorbenen Joseph von Jaworski, welcher aus der Gegend von Krakau gebürtig sein soll, und zulezt als Wirtschafter bey dem Guts = besitzer von Zboinski zu Koslow bey Schwetz in diensten gestanden hat, hierdurch aufgefordert und vorgeladen, sich binnen neun Monate und höchstens in dem auf den 19 July 1826 vor dem Deputirten Herrn Ober = Lands = Gerichts = Assesor Fischer anstehenden Termin hier auf dem Ober = Landes = Gerichte persönlich oder schriftlich zu melden, sich als Erben des verstorbenen Wirtschafters Joseph von Jaworski zu legitimiren und dem nebst weitere Anweisung zugewärtigen, wobey denselben zugleich die hiesigen Justiz-Commissarien Conrad, Henning, Brandt, Glaubitz, Raabe und Goering als Mandatarien in vorschlag gebracht worden.

Solte in der vorgeschriebenen Frist und namentlich in dem anstehenden Termin keine meldung von Seiten der unbekannten Erben erfolgen, so wird der in 131 Rth baar und in merehren Activis resp: 600 Rth. 600 Rth. 197 Rth. 10 Rth. 22 sgr. 6 pfenige und 120 Rth. bestehende Nachlaß des verstorbenen Joseph von Jaworski als ein verlassenes Gut dem Fisco zugesprochen werden.

Marienwerder am 2 August 1825.

Königlich = Preuss Oberlandes-Gericht von Westpreussen.

DONIESIENIA.

Podpisany Notaryusz publiczny Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego, Miasta Krakowa z Jego Okręgiem. Podaie do publiczney wiadomości, iż wskutek rezolucyi W. Trybunału Pierwszey Instancyi, z dnia 13 b. m. i r. do Liczby 3293 zapadłey ruchomości po ś. p. Jakobie Dzikowskim pozostałe, iako to: kosztowności, suknie, pościel, bieliizna, stolarszczyzna, i inne rzeczy przez publiczną licytacyią w dniu 24 i następnych b. m. i r. o godzinie 9tey ranney w domu przy ulicy Kanonney pod L. 124 sprzedanemi zostaną.

W Krakowie dnia 15 Października 1825 r.

Ignacy Rogalski, Notar.

Dnia 18 b. m. i r. o godzinie 9 ranney w Przedmieściu Piasek przy Krakowie pod L. 6 wydzierżawione będą dochody tegoż domu na lat 3 od daty Licytacyi rozpoczynaiące się. — A zaś o godzinie 11 ranney na Kleparzu przy Krakowie na targowisku Końskiem sprzedane będzie para Koni z ubiorem i bryczka, tudzież parasol, zegarek i t. p. — Tegoż samego dnia o godzinie 3 po południu w Krakowie pod L. 26 i 27 sprzedane będą Cyna, mosiądz, miedz i t. p. towary mosiężne.

W Krakowie dnia 14 Października 1825.

Jarzyński, Komi: Sąd.